

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler:	Vår dato:	Vår referanse:	Deres dato:	Deres referanse:
Jorge Jensen	09.12.2016	16/9427 - 3		
Epost:				
jorge.jensen@forbrukerradet.no				

Gjeldsregisterloven- Høringsvar fra Forbrukerrådet

Forbrukerrådet ønsker etablering av gjeldsregister velkomment i Norge. Forslaget til gjeldsregisterlov gjør det mulig å etablere gjeldsregistre som danner et godt utgangspunkt for videreutvikling. Forbrukerrådet håper forslaget til gjeldsregisterlov får tilslutning.

Det har vært politisk oppslutning om et gjeldsregister over tid. Fremskrittspartiet, med daværende leder i Finanskomiteen Siv Jensen, åpnet for [etablering av gjeldsregister](#) allerede i 2002. KrF foreslo i dok8:95 en rekke [tiltak for gjeldsbekjempelse](#) i 2006 hvor gjeldsregister inngikk. Ap, SV og Sp foreslo [prioritert på punktet om gjeldsregister](#) og det forslaget ble vedtatt enstemmig i Stortinget i 2007. Stoltenberg II regjeringen fremmet forslag om gjeldsregister, med daværende SV-Statsråd Lysbakken, som hadde pekt på [fordelene med gjeldsregister](#) allerede som stortingsrepresentant i 2004. Stoltenberg II bevilget i 2013 midler i statsbudsjettet til etablering av et offentlig gjeldsregister. Solbergregjeringen, ved Statsråd Horne, uttrykte ved regjeringsskiftet i 2013 [at gjeldsregisteret skulle etableres](#), noe som [ble fulgt opp av](#) Terje Breivik, Venstres finanspolitiske talsperson og KrFs familie- og kulturpolitisk talsmann Geir Bekkevold i KrF i 2015. Det er naturlig å konkludere at den politiske oppslutningen til gjeldsregister som bred og langvarig. Det bør veie tungt når Stortinget skal behandle forslaget til gjeldsregisterlov.

Etter vårt syn er det foreliggende forslaget til gjeldsregisterlov, det best mulige innenfor den rådende politiske virkeligheten. BLD har ivaretatt og drøftet de problematiske sidene ved registeret grundig i tre høringer. Personvernforholdene er grundig behandlet i denne tredje og forhåpentlig siste høringen knyttet til gjeldsregister.

Forslaget som fremmes i denne omgang er et utkast til lov som gir et godt utgangspunkt for utviklingen av det Forbrukerrådet regner som optimalt for gjeldsregister. [Forbrukerrådets syn på hva som er et optimalt gjeldsregister er beskrevet i detalj i høringsrunden i 2012](#). Et optimalt regelverk for gjeldsregister er etter vårt syn et rammeverk som fører til register med flere former for gjeld enn det som det legges opp til i denne omgang og som støttes av en plikt for kredittyttere å konsultere registeret og respektere/vektlegge resultatene av konsultasjonen.

Når det ikke foreslås konsultasjonsplikt, behandles heller ikke muligheten for nekte kredittytters tilgang på namsmyndighetene for tvangsfullbyrdelse, tvangstrekk i lønn eller utleggspant som en sanksjon for fravær av konsultasjon, noe Forbrukerrådet mener er rimelig. Bortfall av tilgang til namsmyndighetene ville sikret at risikoen av dårlig kredittvurdering blir plassert hos den parten som forårsaker risikoen.

Videreutvikling av regelverket må opp til vurdering etter at gjeldsregistre er etablert og når det finnes erfaring med hvordan registrene brukes og fungerer. Forbrukerrådet foreslår derfor at det tidsfastsettes i

forskrift at regelverket vedrørende gjeldsregister skal evalueres etter ett års virketid. Evalueringen må vurdere utvidelse av typer lån som registreres, deriblant offentlige og pantesikrede gjeld, i tillegg til konsultasjonsplikt og plikt til å vektlegge resultatene av konsultasjonen, samt sanksjoner ved brudd av disse pliktene.

Gjeldsregisteret vil ha et potensial for økt forbrukervelferd og det bør inngå som mål for regelutvikling

Høringsnotatet vektlegger at lovverket nå tilpasses for å sikre mer presis kredittvurdering. Forbrukerrådet deler departementets syn om at dagens praksis med forenklet kredittvurdering åpner for at det innvilges lån som ikke burde vært innvilget (og sikkert visa versa også) og at det er behov for mer presis kredittvurdering. Dette er for øvrig grunnen til at Forbrukerrådet ønsker konsultasjonsplikt for kredittyttere.

Samtidig bør regelverket for gjeldsregister ha som formål å sette husholdningene i stand til å få oversikt over egen gjeld. Høringsnotatet nevner, om enn noe rudimentært, at gjeldsregister vil være nyttig for forbrukere som ønsker å oppnå bedre kontroll over egen gjeldssituasjon. Forbrukerrådet mener forbrukernytten av gjeldsregister vil være høyst reelt og at det burde være like sentralt som gjeldsregistrenes bidrag til mer presis kredittvurdering. En todelt målsetning vil ha implikasjoner for innretningen av fremtidige gjeldsregistre.

I takt med det store og pågående utbudet av usikret gjeld (kredittkort og forbrukslån) er det mer enn en marginal gruppe forbrukere som vil ha nytte av en kilde av både positive og negative opplysninger om egen gjeldssituasjonen. For å kunne ta ut forbrukergevinsten er det et stort poeng at register utvides til å inkludere flere typer av gjeld. Register med flere former for gjeld gjør at forbrukere slipper å måtte henvende seg til ulike kilder for å oppnå helhetsbildet av sin gjeldssituasjon. Dette er tilfellet for f.eks. gjeldsregisteret i Belgia.

Det belgiske gjeldsregisteret fremstår generelt som et av de mer optimale gjeldsregistrene. I vår konsultasjon med forbrukerorganisasjoner i Belgia (Test d'argent CC - FNCH) blir det opplyst at gjeldsproblemer tuftet på uansvarlig utlånspraksis ikke regnes som et forbrukerproblem.

De enkelte bestanddelene i forslag til lov

Forbrukerrådet støtter departementets forslag til selskapsrettslige bestemmelser knyttet til vilkår og tillatelse. Selve lovutkastet fastsetter ikke hvilket departement som kan innvilge tillatelse, selv om det fremkommer av notatet. Forbrukerrådet legger til grunn at gjeldsregisterlovens forskrifter tydeliggjør ansvar og behov for datasikkerhet i registrene.

Forbrukerrådet støtter forslaget om rapporteringsplikt for finansforetak til gjeldsregisteret og at rapporteringsfrekvensen fastsettes i forskrift. Informasjon som er tilkommet Forbrukerrådet tilsier at seriøse kredittyttere har gode forutsetninger for hyppig rapportering. Forskrift bør sikte på minimum daglig rapportering.

Forbrukerrådet støtter forslagens bestemmelser knyttet til utlevering av data fra gjeldsregisteret og støtter også at prisfastsetting skal kunne reguleres i forskrift. Forbrukerrådet legger til grunn at det generelle prinsippet blir at pris skal stå i et rimelig forhold til kostnadene knyttet til å drive registeret.

Forbrukerrådet støtter forslaget knyttet til sletting av gjeldsopplysninger.

Forbrukerrådet støtter forslaget om å underlegge gjeldsregistrene tilsyn av Finanstilsynet og legger til grunn at tilsynet kan gi pålegg om retting hvis registrene ikke oppfyller krav til datasikkerhet.

Forbrukerrådet støtter forslaget om at innsyn skal kunne reguleres i egen forskrift. Det er viktig at innsyn gjøres enkelt for forbrukere med bruk av moderne, tidsriktig sikkerhetsteknologi uten omstendelig og forsinkende rutiner. Ellers legger Forbrukerrådet til grunn at etterlevelse av personvern blir sentralt for tilsyn av registrene som blir etablert.

Gjeldsregisteret i forhold til andre tiltak på gjeldsområdet

Med det stadig voksende utbudet av forbrukerkreditt i Norge, må vi påregne at stadig flere forbrukere vil stå i fare for å miste oversikt over egen gjeldssituasjonen. Gjeldsregistrenes potensial for å forebygge gjeldsproblemer skal ikke undervurderes, men heller ikke overdrives. Det vil være flere områder hvor gjeldsregistrene vil ha begrenset effekt.

Det vil derfor være nødvendig å vurdere parallelle tiltak for å forhindre aggressiv markedsføring og salg av kreditt. I denne sammenheng foreslår Forbrukerrådet fokus på hvordan detaljhandelen innvilger kreditt til kundene i butikk.

Etter vårt syn foregår salg av kreditt i butikk i en dårlig kontekst for å gjøre rasjonelle og veloverveide valg for noe som er så viktig som gjeld. At butikkselgere ikke nødvendigvis har kompetanse om kreditt og følgene av utsatt betaling, forbedrer ikke det forholdet.

Gjeldsregisteret kan i liten grad ventes å ha en effekt på uansvarlig produktutvikling av gjeldsprodukter. SMS-lån, som fremheves som spesielt uansvarlig kredittprodukt, selges i Sverige selv om Upplysningscentralen ble etablert i 1977. Det bør derfor også diskuteres om det bør innføres et system for rentetak parallelt med at gjeldsregistre etableres. Effekten av rentetak er rimelig godt dokumentert av EU-kommisjonen og viser at rentetak bidra til å dempe veksten av kreditt. Det gjenstår å utrede hvor godt europeiske erfaringer passer i det norske markedet. Forbrukerrådet har fremmet diskusjon om rentetak basert på erfaringer fra Frankrike, Belgia og Polen, hvor rentetak finnes og fungerer. I den senere tid har f.eks. Finland innført et enklere rentetak, som går for å være effektivt for å obstruere de mest risikable gjeldproduktene.

Vennlig hilsen
FORBRUKERRÅDET

Audun Skeidsvoll
Politisk Direktør

Jorge B. Jensen
Fagdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.